

УДК 316.346: 305

DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2025-1-34>

Ігор ВОЙТУШЕНКО

аспірант

(Дніпровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

912mamedova@gmail.com

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИНЕРГЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

У статті досліджено структурно-функціональний аналіз синергетичного потенціалу територіальних громад, зокрема можливості застосування синергетичного підходу для оптимізації управлінських процесів у громадах. Розглянуто, як інтеграція структурних елементів та механізми самоорганізації можуть сприяти підвищенню ефективності управління та стійкості громад в умовах динамічних зовнішніх змін. Особливу увагу приділено принципам об'єднання зусиль структурних компонентів для досягнення синергетичного ефекту, що дозволяє громадам краще адаптуватися до нових викликів і забезпечувати стабільність у процесі ухвалення рішень. Дослідження охоплює ключові аспекти синергетики, серед яких – еволюція структурно-функціональних зв'язків, їхній вплив на організаційні процеси в територіальних громадах, а також адаптація та реорганізація елементів системи у відповідь на змінні умови. Виявлено, що застосування структурно-функціонального підходу дозволяє забезпечити узгодженість управлінських рішень і створити умови для гармонійної взаємодії між компонентами системи. Завдяки належно налагодженій комунікації та оптимізації ресурсного забезпечення, громади можуть досягати ефективної координації дій і використовувати свій потенціал для досягнення стратегічних цілей. Автор також висвітлює приклади практичного застосування синергетичних принципів, які сприяють зростанню продуктивності, оптимізації розподілу ресурсів та зменшенню конфліктів між управлінськими одиницями. Запропоновано бачення стратегічного управління синергетичним потенціалом, яке забезпечує довготривалий розвиток громад і підвищує їхню здатність до адаптації. Таким чином, автор підкреслює важливість системного підходу в управлінні територіальними громадами, що дозволяє їм залишатися стійкими та ефективними в умовах сучасних соціально-економічних викликів.

Метою дослідження є аналіз структурно-функціональних особливостей територіальних громад, а також виявлення умов, за яких окремі елементи територіальних одиниць можуть забезпечити синергетичний ефект. Залучення синергетичного підходу дозволяє виявити процеси, що впливають на формування єдності та цілісності в межах окремих адміністративних структур, а також їх здатність адаптуватися до змін у середовищі.

Висновки. Синергетичний потенціал територіальної громади формується за рахунок соціальних, економічних, екологічних та організаційно-управлінських чинників.

Ключові слова: синергетичний потенціал, територіальні громади, самоорганізація, інтеграція, управління ресурсами, місцеве самоврядування, стратегічне управління.

Постановка проблеми. Тема синергетичного потенціалу територіальних громад набуває особливого значення на тлі децентралізації, реформ місцевого самоврядування та трансформацій управлінських структур у громадах. Дослідження синергетичних процесів у місцевих органах влади дозволяє зрозуміти, як окремі структурні одиниці можуть взаємодіяти, формуючи нові рівні ефективності управління завдяки інтеграції ресурсів та

© І. Войтушенко, 2025

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-2431-7258>

спільним зусиллям. Синергетичний підхід стає важливим через свою здатність пояснювати процеси самоорганізації та адаптації складних систем, що є актуальним у сучасному управлінському середовищі.

Аналіз останніх досліджень. Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить про зростаючу увагу до синергетики в управлінні територіальними громадами. Г. В. Олексюк, В. С. Куйбіда, В. М. Лисяк та Н. М. Попадинець підкреслюють важливість вивчення еволюції структурно-функціональних зв'язків, які стають основою для ухвалення ефективних управлінських рішень [3, с. 23]. Взаємодія між структурними елементами сприяє не лише підвищенню ефективності, але й адаптивності системи в умовах постійних змін. Ряд наукових праць також зосереджений на ролі структурно-функціонального аналізу в синергетичному підході. Так, О. В. Пурцхванідзе зазначає, що розуміння самоорганізації в територіальних одиницях є ключем до ефективного управління на місцевому рівні [6, с. 10]. Самоорганізація забезпечує громадам здатність адаптуватися та використовувати внутрішні резерви для оптимізації результатів. Дослідження Ю. І. Бойка підкреслює, що для ефективного управління важливо активно використовувати синергетичний потенціал, який передбачає гармонізацію дій і координацію між елементами громади [1, с. 3]. Взаємодія та координація дозволяють досягти синергетичного ефекту, що підвищує ефективність і знижує витрати. На думку А. Ф. Ткачука, структурно-функціональні зв'язки є основою для узгодження дій різних рівнів управління в громаді, створюючи умови для гнучкого реагування на зміни [8, с. 23]. А. В. Явтушенко підкреслює, що синергетичний підхід, включаючи самоорганізацію, дозволяє запроваджувати інноваційні методи управління, забезпечуючи адаптивність систем навіть в умовах динамічних змін [9, с. 67].

Результати дослідження. Синергетика в управлінні територіальними громадами використовується як методологія для аналізу процесів самоорганізації та спонтанного утворення структурних зв'язків. Це дослідницьке поле дозволяє зосередитися на нелінійних взаємодіях, що виникають у складних системах, таких як територіальні громади. Як зазначає Пурцхванідзе, синергетичний підхід дозволяє виявити процеси самоорганізації, що виникають у системах внаслідок взаємодії компонентів, створюючи нові організаційні якості [6, с. 10]. Таким чином, територіальні громади можна розглядати як відкриті системи, які адаптуються під впливом зовнішніх і внутрішніх змін.

Важливість синергетики полягає в її здатності пояснювати динамічні зміни у структурах, а також у здатності організацій формувати нові механізми функціонування. Ю. І. Бойко підкреслює, що синергетичні процеси дозволяють виявити «приховані» потенціали, які стають основою для інтеграції та співпраці в межах складних систем [1, с. 3]. Ця інтеграція сприяє утворенню нових структур, які здатні пристосовуватися до змінного середовища.

Структурно-функціональний підхід розглядає територіальні громади як складні системи, де кожен елемент, зокрема управлінські органи, інфраструктурні одиниці та ресурси, виконує специфічну роль, забезпечуючи стабільність і ефективність системи в цілому. Сутність такого підходу полягає у взаємодії цих елементів, які через структурну і функціональну інтеграцію досягають загальної мети, зміцнюючи соціально-економічний потенціал громади. Як зазначає Явтушенко, структурно-функціональний аналіз дозволяє оцінити, як окремі частини організації взаємодіють, створюючи цілісну систему, що здатна до стійкого розвитку та забезпечує належний рівень ефективності [9, с. 67]. Дослідник підкреслює, що саме на основі розподілу функцій між елементами та їх координації можна досягти максимального ефекту в управлінні територіальними громадами.

Для територіальних громад функціональна ефективність полягає у здатності компонентів до скоординованих дій і раціонального розподілу обов'язків між ними. Це включає систему управлінських функцій, таких як планування, організація, комунікація та контроль, кожна з яких спрямована на забезпечення цілісної роботи громади. Наприклад, М. Ф. Плотнікова зазначає, що чітке визначення функцій кожного елемента громади та забезпечення

ресурсного балансу підвищує рівень ефективності та дозволяє уникати конфліктів у межах громади [4, с. 266]. Такий підхід сприяє інтеграції внутрішніх процесів і підвищенню узгодженості дій, що є критично важливим у сучасному управлінні територіальними громадами.

Структурно-функціональний підхід також дозволяє зрозуміти, яким чином територіальні одиниці можуть досягати ефективності завдяки налагодженій комунікації та інтеграції елементів. Комунікація, як підкреслює Н. Я. Спасів, стає основою для забезпечення узгоджених дій між різними структурними компонентами громади, що дозволяє об'єднувати зусилля для досягнення спільних цілей [7, с. 203]. Роль комунікаційних каналів особливо помітна при забезпеченні швидкої передачі інформації та формуванні стратегії взаємодії між різними рівнями управління. Крім того, ефективна комунікація сприяє посиленню взаємодії з соціальними групами громади, що дозволяє територіальним одиницям формувати стійкі соціальні зв'язки і підвищувати рівень згуртованості.

Інтеграція елементів територіальних громад на функціональному рівні передбачає використання ресурсного забезпечення для досягнення спільної мети. У дослідженні О. В. Пурцхванідзе наголошується, що комбінація матеріальних, людських та інформаційних ресурсів дозволяє територіальним громадам забезпечувати ефективну діяльність і досягати стратегічних цілей навіть в умовах обмежених фінансів [6, с. 10]. Дослідження показує, що саме за рахунок структурно-функціонального підходу громади можуть об'єднувати зусилля для досягнення синергетичного ефекту, коли загальний результат перевищує суму індивідуальних внесків кожного елемента. Відповідно, структурно-функціональний підхід дозволяє сформувати оптимальні умови для злагодженої взаємодії компонентів і досягнення стійкого синергетичного ефекту в межах територіальних громад.

Роль інтеграції структурних елементів у діяльності територіальних громад є критично важливою для забезпечення ефективності управління, адже вона сприяє формуванню цілісної, стабільної системи. Інтеграція передбачає координацію та узгодженість дій між основними компонентами системи, що дозволяє досягати скоординованих рішень і забезпечувати безперервність управлінських процесів навіть в умовах нестабільного середовища. Дослідження Г. В. Олексюка, В. С. Куйбіди, В. М. Лісяка та Н. М. Попадинця підкреслює, що інтеграція структурних компонентів сприяє створенню стійких зв'язків між елементами системи, що є необхідним для досягнення адаптивності в умовах зовнішніх змін [3, с. 23]. Інтеграція допомагає формувати гнучку систему управління, здатну ефективно реагувати на нові виклики.

Впровадження інтеграції забезпечує єдність у діях територіальних одиниць, що посилює стабільність управління та сприяє узгодженості управлінських рішень. Згідно з дослідженням А. В. Явтушенка, саме через інтеграцію компонентів, таких як адміністративні та фінансові одиниці, територіальні громади можуть забезпечувати безперервність і стійкість у процесі прийняття рішень [9, с. 67]. Цей підхід дозволяє громаді краще адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та зберігати стійкість в умовах динамічного розвитку.

Синергетичний підхід стає основою для розуміння того, як територіальні громади, взаємодіючи, можуть об'єднувати свої зусилля для досягнення спільних цілей. О. В. Пурцхванідзе зазначає, що інтеграція як принцип синергетики створює нову якість взаємодії, де кожен структурний елемент системи вносить свій внесок у загальний результат, а кінцевий ефект перевищує суму окремих внесків [6, с. 10]. Цей підхід дозволяє оптимально використовувати ресурси і підвищує загальну продуктивність системи, забезпечуючи узгодженість між компонентами територіальних громад.

Територіальні громади, як система, складаються з декількох основних компонентів, кожен з яких виконує специфічну функцію і сприяє забезпеченню ефективності управління.

Перш за все, до основних елементів належать адміністративні одиниці, які відповідають за виконання управлінських завдань і забезпечують стабільність у громаді. Як зазначає С. Костю, адміністративні одиниці відіграють центральну роль у структурі територіальних громад, адже саме їхні взаємозв'язки забезпечують стабільність і скоординованість усіх елементів системи [2, с. 74]. Дослідник підкреслює, що адміністративні одиниці виконують роль основного координатора і забезпечують реалізацію стратегічних цілей, що важливо для узгодженого розвитку громади.

Другим важливим компонентом є ресурсне забезпечення територіальних громад, яке охоплює матеріальні, фінансові та людські ресурси, необхідні для реалізації управлінських завдань. Ю. І. Бойко наголошує, що саме наявність достатнього ресурсного забезпечення є ключовим фактором для підтримання ефективності структурних компонентів, оскільки це дозволяє системі адаптуватися до зовнішніх змін, зберігаючи стабільність і гнучкість [1, с. 3]. Ресурсне забезпечення, таким чином, є умовою для узгодженого виконання функцій і створює підґрунтя для досягнення синергетичного ефекту, що дозволяє громадам використовувати свої ресурси найбільш ефективно.

Крім адміністративних і ресурсних компонентів, важливу роль відіграють комунікаційні канали, які забезпечують інтеграцію і координацію між елементами громади. Н. Я. Спасів підкреслює значення комунікацій як інструменту забезпечення ефективної взаємодії між структурними елементами, що дозволяє уникати дублювання зусиль і зменшувати ризики конфліктів [7, с. 203]. Чітко налагоджена комунікація сприяє забезпеченню узгодженості управлінських рішень та дозволяє більш оперативно вирішувати завдання, що стоять перед громадою. Це дає змогу підтримувати сталість функціонування територіальних громад навіть у складних умовах.

Функціональні зв'язки між структурними елементами є критично важливими для забезпечення ефективної роботи територіальних громад. Згідно з А. В. Явтушенком, функціональні зв'язки між елементами системи визначають порядок їхньої взаємодії та забезпечують досягнення цілей організації [9, с. 67]. У контексті територіальних громад ці зв'язки охоплюють способи комунікації, які дозволяють елементам системи координувати свої дії та розподіляти функції.

Функціональні зв'язки також визначають ролі та обов'язки різних елементів, що забезпечує узгодженість рішень. Адже, налагоджені функціональні зв'язки сприяють адаптації та гнучкості системи, дозволяючи їй реагувати на зміни у зовнішньому середовищі. У межах територіальних громад це означає, що кожен елемент виконує свою специфічну роль, а взаємозалежність між ними дозволяє досягати комплексного результату.

Одним із ключових аспектів функціонування територіальних громад є комунікація та координація дій між структурними елементами. Цей процес сприяє обміну інформацією та забезпечує узгодженість управлінських рішень, що є важливим для досягнення спільних цілей. Комунікація є основою для налагодження зв'язків між різними елементами системи, створюючи умови для співпраці та досягнення синергії. Координація, у свою чергу, забезпечує гармонійне функціонування усіх компонентів системи, дозволяючи уникати конфліктів та забезпечувати цілісність структури. Дослідники зазначають, що саме координація дій та узгодженість функцій є необхідними для досягнення стабільності та ефективності в системі [7, с. 105].

Синергетичний потенціал характеризується здатністю системи створювати ефективніші результати завдяки взаємодії компонентів. Це означає, що завдяки інтеграції елементів територіальні громади можуть досягати вищого рівня продуктивності, ніж це було б можливо при їхній окремій діяльності. Синергетичний потенціал є результатом інтеграції та координації між елементами, що створює ефект, який перевищує суму індивідуальних внесків. Іншими словами, синергетичний потенціал дає можливість створити нові якісні характеристики, які забезпечують стійкість і адаптивність.

Для оцінки синергетичного потенціалу в межах територіальних громад можна використовувати аналіз взаємодій між компонентами та оцінку їхньої ефективності у виконанні покладених завдань.

Синергетичний підхід до територіальних громад передбачає, що система має здатність до самоорганізації, тобто може змінюватися та адаптуватися до нових умов без зовнішнього управління. Така здатність до самоорганізації є важливою для досягнення стабільності в умовах змінного середовища. Процеси самоорганізації дозволяють громадам пристосовуватися до змін, створюючи нові форми взаємодії та структури. Самоорганізація стає основою для динамічного розвитку територіальних громад, дозволяючи швидко реагувати на зовнішні виклики.

Механізми самоорганізації також передбачають здатність територіальних громад до адаптації та перерозподілу ресурсів. Адаптивність територіальних громад визначається їхньою здатністю до реорганізації структури та зміни функціональних зв'язків у відповідь на зовнішні зміни. Це дозволяє забезпечити ефективне функціонування навіть у несприятливих умовах, що є важливою перевагою в умовах децентралізації.

Практичні приклади реалізації синергетичного потенціалу можна знайти в управлінні територіальними громадами. Аналіз прикладів об'єднання різних управлінських функцій показує, що це дозволяє досягати ефективнішої співпраці між адміністративними одиницями. Об'єднання ресурсів і координація дій можуть значно підвищити ефективність управління, створюючи сприятливі умови для стійкого розвитку громад.

Синергетична взаємодія між елементами територіальних громад може призвести до підвищення ефективності, зокрема завдяки налагодженій комунікації та раціональному розподілу функцій. Такий підхід дає можливість оптимізувати використання наявних ресурсів, що сприяє зростанню продуктивності та зменшенню конфліктів між структурними елементами.

Стратегічне управління синергетичним потенціалом базується на принципах системного підходу, який дозволяє охопити всі аспекти діяльності територіальних громад, зосереджуючись на інтеграції та оптимізації ресурсів. Стратегічний підхід передбачає створення умов для гармонійної взаємодії елементів системи, де кожен компонент виконує свою роль відповідно до загальної стратегії організації. Це означає, що управління має забезпечити чітке визначення функцій і ролей, створити канали для комунікації і координації та забезпечити постійний моніторинг ефективності.

Для досягнення синергетичного ефекту в управлінні важливо використовувати гнучкі стратегії, які можуть адаптуватися до змін середовища та зберігати стабільність системи [7]. Такий підхід дозволяє підтримувати цілісність територіальних громад, навіть коли зовнішні обставини змінюються, завдяки тому, що компоненти системи швидко реагують на виклики.

Одним із ключових аспектів управління синергетичним потенціалом територіальних громад є розробка моделі, що дозволяє оптимально використовувати ресурси та ефективно інтегрувати структурні елементи системи. Така модель має ґрунтуватися на комплексному підході до управління, включаючи етапи аналізу, планування, координації та моніторингу. На початковому етапі слід здійснити детальний аналіз середовища, який охоплює оцінку як внутрішніх, так і зовнішніх умов, що впливають на функціонування громади. Така оцінка дозволяє виявити чинники, які можуть підтримувати або обмежувати розвиток, та визначити найважливіші завдання для ефективного розподілу ресурсів.

Наступним етапом є планування ресурсів, що передбачає визначення потреб громади та наявних ресурсів для досягнення спільних цілей. До цього належить не лише оцінка фінансових і матеріальних ресурсів, але й аналіз кадрового потенціалу, що дозволяє забезпечити належне виконання функцій за рахунок раціонального використання кожного

виду ресурсів. Раціональне планування сприяє не лише економії, але й ефективному залученню всіх можливостей громади для досягнення стратегічних цілей.

Важливим етапом є розподіл функцій та координація між структурними елементами. Чіткий розподіл завдань мінімізує можливість дублювання дій і зменшує ризик конфліктів між компонентами системи, дозволяючи кожному елементу використовувати свої можливості максимально ефективно. Координація є важливим інструментом для досягнення синергії, адже вона сприяє створенню узгоджених дій, які підвищують загальну продуктивність системи.

Завершальний етап моделі управління синергетичним потенціалом полягає в постійному моніторингу та оцінці досягнутих результатів. Відстеження дозволяє вчасно виявляти відхилення від запланованих показників і швидко коригувати стратегії, забезпечуючи гнучкість управління. Моніторинг допомагає оцінювати ефективність впроваджених заходів і приймати адаптивні рішення для підтримки стабільності системи.

Для того щоб синергетичний підхід став ефективним інструментом управління, його принципи мають бути інтегровані в щоденну практику діяльності територіальних громад. Це означає, що необхідно створити умови для постійної комунікації між структурними елементами та забезпечити можливість швидкої адаптації до нових викликів. Інтеграція синергетичних стратегій у повсякденне управління дає можливість підвищити гнучкість системи та сприяє її стійкості [2].

Для досягнення цієї мети важливо забезпечити навчання персоналу з питань синергетичного підходу, а також створити умови для співпраці між різними відділами територіальних громад. Впровадження синергетичних принципів у повсякденну діяльність дозволяє підвищити продуктивність, сприяючи адаптації та інноваціям у відповідь на нові виклики.

Синергетичний підхід відкриває нові можливості для розвитку управлінських структур, оскільки забезпечує умови для гнучкого реагування на зміни та активного використання внутрішніх ресурсів. Синергетичні методи дозволяють територіальним громадам швидше адаптуватися до нових обставин і зберігати ефективність навіть в умовах нестабільності, що особливо актуально у сучасних умовах, де змінність і нестабільність середовища вимагають швидкого реагування від управлінських структур.

Застосування синергетичних підходів передбачає перехід до нових форм управління, де більшу роль відіграють адаптивні механізми та самоорганізація. Синергетичний підхід дозволяє впроваджувати управлінські інновації, які відповідають потребам сучасного суспільства та забезпечують високий рівень взаємодії між структурними елементами системи [6]. Це сприяє підвищенню ефективності управлінської діяльності та створює основу для довготривалого розвитку.

З огляду на інтеграцію синергетичних принципів, можна передбачити декілька сценаріїв розвитку територіальних громад. По-перше, зросте значення ресурсного потенціалу громад, зокрема завдяки оптимізації та раціональному використанню ресурсів, що сприяє економічному розвитку [8]. Ефективна синергетична взаємодія дозволяє підвищити рівень продуктивності та зменшити навантаження на окремі структурні елементи, що забезпечує стабільність.

По-друге, зросте значення адаптивних механізмів, які дають можливість територіальним громадам реагувати на соціально-економічні виклики, адже здатність до адаптації та гнучкості стане ключовим фактором для територіальних громад, які прагнуть досягти стабільного розвитку. Завдяки цьому громади зможуть швидко пристосовуватися до змін, підтримуючи ефективність своєї діяльності.

Синергетичний підхід пропонує значні переваги для управління територіальними громадами, але також має і деякі обмеження, які необхідно враховувати для успішного впровадження. Основні переваги синергетики полягають у здатності об'єднувати

зусилля окремих елементів системи, що дозволяє ефективніше досягати спільних цілей. Завдяки цьому підходу можна підвищити ефективність управління, знизити витрати на адміністративне обслуговування та забезпечити раціональне використання ресурсів. Наприклад, використання синергетичного підходу допомагає мінімізувати ризики дублювання функцій та уникати зайвих витрат, що є важливим у системах з обмеженими ресурсами. Інтеграція елементів системи створює умови для раціональної комунікації та координації між структурними компонентами, що забезпечує цілісність системи та підтримує ефективне функціонування громади.

Іншим аспектом є здатність синергетичного підходу сприяти створенню міцних комунікаційних зв'язків між окремими елементами системи. За допомогою цього підходу можна налагодити стабільні канали обміну інформацією, які забезпечують швидке реагування на зміни та підтримують адаптивність громади. Комунікація стає більш інтегрованою, що дозволяє швидше вирішувати питання, реагувати на проблеми та ефективно розподіляти обов'язки. Таким чином, синергетичний підхід сприяє підвищенню координації дій, що позитивно впливає на загальну продуктивність і стійкість управлінських процесів.

Однак, впровадження синергетики має і певні обмеження, які можуть стати суттєвими бар'єрами на шляху до досягнення очікуваного ефекту. Одним із таких обмежень є складність у забезпеченні ефективної комунікації між різними елементами системи. У багатьох громадах функціональні та адміністративні підрозділи мають свої власні підходи до роботи, що може ускладнювати інтеграцію в єдину систему та досягнення синергетичного ефекту. У ситуаціях, коли координація та обмін інформацією не налагоджені належним чином, досягнення синергії може бути утрудненим.

Іншим значним обмеженням є ресурсомісткість синергетичного підходу. Впровадження цієї методики потребує значних зусиль для підготовки персоналу та адаптації існуючих структур. Це може вимагати часу та фінансових вкладень, які не всі громади можуть собі дозволити. Крім того, значний обсяг ресурсів може знадобитися для того, щоб навчити персонал новим підходам до роботи, розробити нові процеси управління та забезпечити належний моніторинг ефективності. У результаті громадам, особливо тим, що працюють в умовах обмеженого фінансування або нестабільного середовища, може бути складно забезпечити ефективну інтеграцію синергетичних методів у свою діяльність.

Висновки. Синергетичний потенціал територіальної громади визначається як її здатність до кооперації, використання внутрішніх резервів і взаємодії з зовнішнім середовищем для досягнення спільних цілей. З'ясовано, що даний потенціал формується за рахунок соціальних, економічних, екологічних та організаційно-управлінських чинників. Таким чином, синергетичний підхід має суттєвий потенціал для підвищення ефективності управління територіальними громадами завдяки своїй здатності забезпечувати інтеграцію та адаптацію структурних елементів. Підхід стає основою для створення стійких управлінських структур, що здатні підтримувати стабільність у складних умовах та ефективно використовувати наявні ресурси. Запровадження синергетичних принципів і стратегій є обґрунтованим кроком для подальшого розвитку територіальних громад у сучасному управлінському середовищі. Синергетичний потенціал територіальних громад є важливим фактором їхнього сталого розвитку. З вище викладеного вбачаємо його розкриття через ефективну взаємодію соціальних, економічних, управлінських та екологічних структур. Структурно-функціональний аналіз дозволяє визначити сильні та слабкі сторони громади, а також розробити стратегії підвищення її ефективності. Для максимізації синергетичного потенціалу громадам слід підвищувати рівень громадської активності та соціальної згуртованості, впроваджувати інноваційні технології в управління та комунікації, стимулювати місцевий бізнес та створювати сприятливі умови для інвестування та економічного зростання громади.

Список використаних джерел

1. Бойко Ю. І. Синергетичний ефект як ключовий аспект діяльності об'єднаних територіальних громад. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2018. Вип. 1 (39). С. 3–8.
2. Жук П. В., Сірик З. О. Інвестиційний потенціал територіальних громад: суть поняття та питання управління. Регіональна економіка. 2017. № 2. С. 16–22.
3. Олексюк Г. В., Куйбіда В. С., Лисяк Н. М., Попадинець Н. М. Організація планування розвитку територій у контексті децентралізації державного управління: поєднання інтегрованих, просторових та економічних підходів. Економіка України. 2021. № 11. С. 23–38. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.11.023>
4. Плотнікова М. Ф. Публічне управління в системі розвитку територіальних громад. Публічне управління в системі розвитку територіальних громад. 2017. С. 266–267.
5. Потравка Л. О. Застосування синергетичних принципів до публічного управління. Таврійський науковий вісник. 2020. Вип. 1. С. 177–184. (Серія : «Економіка»).
6. Пурцхванідзе О. В. Проблема відродження української територіальної громади у фокусі синергетичної методології. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 10.
7. Спасів Н. Я. Синергетика як методологічний каркас пізнання об'єднаних територіальних громад. Регіональна економіка та управління. 2019. Т. 1, № 23. С. 203–204.
8. Ткачук А. Ф., Кашевський В., Мавко П. Стратегічне планування у громаді (навчальний модуль) К. : ІКЦ «Легальний статус», 2016. 96 с.
9. Явтушенко А. В. Формування моделі розвитку територіальної громади на основі сучасних підходів. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2021. Т. 6, № 3.
10. Патицька К., Панухник О., Попадинець Н., Крамаренко І. Формування місцевих бюджетів територіальних громад в Україні в умовах децентралізації: сучасний стан та завдання управління. Журнал оптимізації промислового машинобудування, 2021. Т. 14(2). С. 23–30. DOI: <https://doi.org/10.22094/joie.2020.677868>

Надійшла до редакції 07.03.2025

References

- Boyko, Yu. I. (2018). Synerhetychnyi efektyak kliuchoviy aspekt diialnosti ob'iednanykh terytorialnykh hromad. [Synergetic effect as a key aspect of the activities of united territorial communities]. *Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*, 1, 3–8 [in Ukrainian].
2. Zhuk P. V., Siryk Z. O. (2017). Investment potential of territorial communities: the essence of the concept and management issues. [Investment potential of territorial communities: the essence of the concept and management issues]. *Regional economy*, 2, 16–22 [in Ukrainian].
3. Oleksiuk G. V., Kuybida V. S., Lysyak N. M., Popadynets N. M. (2021). Organization of territorial development planning in the context of decentralization of state administration: a combination of integrated, spatial and economic approaches. [Organization of territorial development planning in the context of decentralization of state administration: a combination of integrated, spatial and economic approaches]. *Economy of Ukraine- Economy of Ukraine*, 11, 23–38. Retrieved from. <https://doi.org/10.15407/economyukr> [in Ukrainian].
4. Plotnikova M. F. (2017). Public administration in the system of development of territorial communities. [Public administration in the system of development of territorial communities], 266–267 [in Ukrainian].
5. Potravka L. O. (2020). Application of synergistic principles to public administration. [Application of synergistic principles to public administration]. *Tavria Scientific Bulletin*, 1, 177–184 [in Ukrainian].
6. Purtskhvanidze O. V. (2019). The problem of the revival of the Ukrainian territorial community in the focus of synergistic methodology. [The problem of the revival of the Ukrainian territorial community in the focus of synergistic methodology]. *State administration: improvement and development*, 10 [in Ukrainian].
7. Spasiv N. Ya. (2019). Synergetics as a methodological framework for understanding united territorial communities. [Synergetics as a methodological framework for understanding united territorial communities]. *Regional economy and management*, 1, 23, 203–204 [in Ukrainian].
8. Tkachuk A. F., Kashevsky V., Mavko P. (2016). Strategic planning in the community (training module). [Strategic planning in the community, training module]. K.: ICC «Legal status», 96 [in Ukrainian].

9. Yavtushenko A. V. (2021). Formation of a model of territorial community development based on modern approaches. [Formation of a model of territorial community development based on modern approaches]. *Tavria Scientific Bulletin*, 3 [in Ukrainian].

10. Patytska K., Panukhnyk O., Popadynets N., Kramarenko I. (2021). Forming the Territorial Communities' Local Budgets in Ukraine Under Decentralization: Current Condition and Management Tasks. [Forming the Territorial Communities' Local Budgets in Ukraine Under Decentralization: Current Condition and Management Tasks]. *Journal of Optimization in Industrial Engineering*, 14. Retrieved from <https://doi.org/10.22094/joie.2020.677868> [in Ukrainian].

ABSTRACT

Ihor Voitushenko. Structural-functional analysis of the synergic potential of territorial communities

The article explores the structural and functional analysis of the synergistic potential of territorial positions, in particular the possibilities of applying a synergistic approach to optimize management processes in communities. It examines how the integration of structural elements and self-organization mechanisms can contribute to increasing the efficiency of management and the stability of communities in conditions of dynamic external changes. Particular attention is paid to the principles of combining the efforts of structural components to achieve a synergistic effect, which allows communities to better adapt to new challenges and ensure stability in the decision-making process. The study covers key aspects of synergism, including the evolution of structural and functional relationships, their impact on organizational processes in territorial communities, as well as the adaptation and reorganization of system elements in response to changing conditions. It is found that the application of a structural and functional approach allows ensuring the consistency of management decisions and creating conditions for harmonious interaction between system components. Through properly established communication and optimization of resource provision, communities can achieve effective coordination of actions and use their potential to achieve strategic goals. The article also highlights examples of practical application of synergistic principles that contribute to increased productivity, optimization of resource allocation and reduction of conflicts between management units. A vision of strategic management of synergistic potential is proposed, which ensures long-term development of communities and increases their ability to adapt. Thus, the article emphasizes the importance of a systemic approach in the management of territorial communities, which allows them to remain sustainable and effective in the face of modern socio-economic challenges.

Key words: *synergistic potential, territorial positions, self-organization, integration, resource management, local self-government, strategic management.*